

JOGSZABÁLYI KERETEK ÖSSZEFOGLALÁSA

Készült a Területi együttműködések segítő
esélyegyenlőségi programok a Keszthelyi járásban
(ÁROP-1.A.3-2014-2014-0080) elnevezésű projekt
keretében.

A projekt által érintett jogszabályok felsorolása

Uniós jogforrások:

- Az Európai Szociális Alapról és az 1784/1999/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló Európai Parlament és a Tanács 1081/2006/EK rendelete (2006. július 5.)
- Az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és 1260/1999/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló Tanács 1083/2006/EK rendelete
- Az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról szóló 1083/2006/EK tanácsi rendelet, valamint az Európai Regionális Fejlesztési Alapról szóló 1080/2006/EK európai parlamenti és a tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó szabályok meghatározásáról szóló Bizottság 1828/2006/EK rendelete (2006. december 27.)
- EU 2020 stratégia

Törvény:

- 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról
- 1992. évi LXIII. törvény a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról
- 2011. évi CLXXV. törvény az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról
- 1952. évi IV. törvény a házasságról, a családról és a gyámságról
- 1998. évi LXXXIV. törvény a családok támogatásáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 1991. évi IV. törvény a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról
- 2011. évi CXCV. törvény Magyarország gazdasági stabilitásáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 1990. évi C. törvény a helyi adókról
- 1990. évi XX. törvény a magánszemélyek jövedelemadójáról szóló 1989. évi XLV. törvény módosításáról
- 2004. évi CXL. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól
- 2011. évi CXL. törvény a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény módosításáról
- 1990. évi LXV. törvény a helyi önkormányzatokról
- 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól
- 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről
- 2012. évi XCIII. törvény a járások kialakításáról, valamint egyes ezzel összefüggő törvények módosításáról
- 2006. évi IV. törvény a gazdasági társaságokról
- 2008. évi CV. törvény a költségvetési szervek jogállásáról és gazdálkodásáról
- 1997. évi CXLII. törvény a társadalmi szervezetek által használt állami tulajdonú ingatlanok jogi helyzetének rendezéséről
- 2011. évi CXCVI. törvény a nemzeti vagyonról
- 1992. évi XXXVIII. törvény az államháztartásról
- 1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről

- 2011. évi CXCV. törvény a közszolgálati tisztviselőkről
- 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről
- 2012. évi CLXXXV. törvény a hulladékról

Kormányrendelet:

- 249/2000. (XII. 24.) Korm. rendelet az államháztartás szervezetei beszámolási és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól
- 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról
- 224/2000. (XII. 19.) Korm. rendelet a számviteli törvény szerinti egyes egyéb szervezetek beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 240/2006. (XI. 30.) Korm. rendelet a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, illetve az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott települések jegyzékéről
- 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény végrehajtásáról
- 29/2012. (III. 7.) Korm. rendelet a közszolgálati tisztviselők képesítési előírásairól
- 10/2013. (I. 21.) Korm. rendelet a közszolgálati egyéni teljesítményértékelésről
- 273/2012. (IX. 28.) Korm. rendelet a közszolgálati tisztviselők továbbképzéséről
- 30/2012. (III. 7.) Korm. rendelet a közszolgálati tisztviselők munka- és pihenőidejéről, az igazgatási szünetről, a közszolgálati tisztviselőt és a munkáltatót terhelő egyes kötelezettségekről, valamint a távmunka-végzésről
- 45/2012. (III. 20.) Korm. rendelet a közszolgálati tisztviselők személyi irataira, a közigazgatási szerveknél foglalkoztatott munkavállalók személyi irataira és a munkaügyi nyilvántartásra, a közszolgálati alapnyilvántartásra és közszolgálati
- 31/2012. (III. 7.) Korm. rendelet a közszolgálati tisztviselőkkel szembeni fegyelmi eljárásról
- 249/2012. (VIII. 31.) Korm. rendelet a közszolgálati tisztviselők részére adható juttatásokról és egyes illetménypótlékokról
- 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról
- 64/2009 (v.22.) FVM-PM együttes rendelet módosításáról szóló 46/2014 (IV.18.) VM rendelet

Az Európai Unió Alapjogi Chartája (2012/C 326/02)

Hét fejezetben, 54 cikkelyen keresztül határozza meg a Charta az Európai Unió alapvető értékeit. A Chartát a 2000. december 7-én írták alá a nizzai csúcstalálkozón. Ezeket a polgári, politikai, gazdasági és szociális jogokat az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége védelmezi, amely 2007. március 1-jétől működik Bécsben. A Charta preambuluma szerint tiszteletben tartva az Unió hatásköreit és feladatait, valamint a szubszidiaritás elvét, újrag megerősíti a Charta azokat a jogokat, amelyek különösen a tagállamok közös alkotmányos hagyományából és nemzetközi kötelezettségeiből, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményből, az Unió és az Európa Tanács által elfogadott szociális chartákból, valamint az Európai Unió Bíróságának és az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjogából következnek. Ebben az összefüggésben a Charta értelmezése során az Unió és a tagállamok bíróságai kellően figyelembe veszik a Chartát megszövegező Konvent elnökségének irányítása alatt készített és az Európai Konvent elnökségének felelőssége mellett naprakésszé tett magyarázatokat. E jogok gyakorlása együtt jár a más személyek, az emberi közösség és a jövő nemzedékek iránt viselt felelősséggel és kötelezettségekkel. Az Unió ezért elismeri a Chartában kinyilvánított jogokat, szabadságokat és elveket.

A Chartában elismert jogok a következők:

1. Méltóság: - az emberi méltóság, - az élethez való jog, - a személyi sérthetlenséghez való jog, - a kínzás és az embertelen vagy megalázó bánásmód és büntetés tilalma, - a rabszolgaság és a kényszermunka tilalma.
2. Szabadságok: - a szabadsághoz és a biztonsághoz való jog, - a magán- és a családi élet tiszteletben tartása, - a személyes adatok védelme, - a házasságkötéshez és a családalapításhoz való jog, - a gondolat-, a lelkiismeret- és a vallásszabadság, - a véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadsága, - a gyülekezés és az egyesülés szabadsága, - a művészet és a tudomány szabadsága, - az oktatáshoz való jog, - a foglalkozás megválasztásának szabadsága és a munkavállaláshoz való jog, - a vállalkozás szabadsága, - a tulajdonhoz való jog, - a menedékjog, - védelem a kitoloncolással, a kiutasítással és a kiadatással szemben.
3. Egyenlőség: - a törvény előtti egyenlőség, - a megkülönböztetés tilalma, - a kulturális, vallási és nyelvi sokféleség, - a nők és a férfiak közötti egyenlőség, - a gyermekek jogai, - az idősek jogai, - a fogyatékkal élő személyek beilleszkedése.
4. Szolidaritás: - a munkavállalók joga a vállalkozásnál a tájékoztatáshoz és a konzultációhoz, - a kollektív tárgyaláshoz és fellépéshez való jog, - a munkaközvetítői szolgáltatások igénybevételéhez való jog, - az indokolatlan elbocsátással szembeni védelem, - tisztességes és igazságos munkafeltételek, - a gyermekmunka tilalma és a fiatalok munkahelyi védelme, - a család és a munka, - a szociális biztonság és a szociális segítségnyújtás, - egészségvédelem, - az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokhoz való hozzáférés, - környezetvédelem, - a fogyasztók védelme.
5. A polgárok jogai: - aktív és passzív választójog az európai parlamenti választásokon, - aktív és passzív választójog a helyhatósági választásokon, - a megfelelő ügyintézéshez való jog, - a dokumentumokhoz való hozzáférés joga, - az európai ombudsman, - a petíciós jog, - a mozgás és a tartózkodás szabadsága, - a diplomáciai és konzuli védelem.
6. Igazságszolgáltatás: - a hatékony jogorvoslati és a tisztességes eljárásához való jog, - az ártatlanság védelme és a védelemhez való jog, - a bűncselekmények és büntetések törvényességének és arányosságának elvei, - a kétszeres eljárás alá vonás és a kétszeres büntetés tilalma.

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

Az alapjogok az állam és az egyén alapvető, legfontosabb viszonyait szabályozzák. Egyrészt korlátot állítanak az állam hatalma elé az egyén szabadságának, autonómiájának védelme érdekében, másrészt bizonyos állami szolgáltatások iránti igényt alapoznak meg. Érvényesülésüket különleges garanciák biztosítják, kikényszeríthetők, rendes bíróságok vagy meghatározott esetben Alkotmánybíróság előtt érvényre juttathatók. Az alapjogok elsődleges forrása az alaptörvény. Az Alaptörvény második része a Szabadság és felelősség címet viseli, középpontjában az ember és az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen jogai állnak.

Az Alaptörvény Szabadság és felelősség részének I. cikk (1) bekezdése alapján „AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.” A I. cikk (2) bekezdése alapján „Magyarország elismeri az ember alapvető egyéni és közösségi jogait.” Az állam elsődleges kötelezése az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogainak tiszteletben tartása és védelme.

A magyar Alaptörvény alapjogi katalógusa a Szabadság és felelősség fejezete, amely teljes egészében az alapjogokról és kötelezésekről szól. Az alapjogok értelmezésének egyes szempontjai – az alkotmányos értékek – a Nemzeti hitvallás, valamint az Alapvetés fejezetében olvashatók. A rész rendszertani elhelyezése és belső tagozódása is kifejezi, hogy az alapvető jogok érvényesülése biztosítékainak megjelenítését az Alaptörvény kiemelt rendelkezéseknek tekinti, amelyek alapvetően meghatározzák az állam és az egyén viszonyát. Magyarország elismeri az alapvető emberi jogokat, azok tiszteletben tartását és védelmét – mind az egyén, mind pedig a kollektív jogok vonatkozásában elsőrendű kötelezettségének tartja. Az Alaptörvény ugyanakkor azt is kiemeli, hogy az egyének – amellet, hogy igényt tarthatnak alapvető jogaik elismerésére és védelmére – bizonyos helyzetekben felelősséggel is tartoznak a társadalom felé.

Az Alaptörvény ezért egyes kötelezettségeket is megfogalmaz. Az Alaptörvény szabadságjogi fejezete – a Charta mintájára – az emberi méltóság sérthetlenségének rögzítésével indul. Megjelenik az Alaptörvényben – a Chartához hasonló megfogalmazásban – a magán- és családi élet, az otthon és a kapcsolattartás tiszteletben tartása, amely eddig normatív követelményként nem szerepelt az Alkotmányban. Korábban a magán- és családi élet védelmével kapcsolatos jogok érvényesülését az alkotmánybírósági gyakorlat biztosította, az emberi méltóságból levezetve. Nem szerepelt a korábbi alkotmányban tételesen a tisztességes eljáráshoz való jog, és az ügyek ésszerű határidőn belül történő befejezésének kötelezettsége. E hiányosságokat az alkotmánybírósági gyakorlat töltötte ki, és e tételeket az Alaptörvény XXIV. és XXVIII. cikkei azonban már szövegszerűen – szintén a Charta megfogalmazása szerint – tartalmazzák. Meg kell továbbá említeni, hogy az emberi méltósághoz kapcsolt tilalmak között az Alaptörvényben szerepel a Chartából átvett (ott a személyi sérthetlenséghez való jog körében szabályozott) emberi fajnemesítést célzó gyakorlat tilalma, az emberi test és testrészek hasznoszerzési célú felhasználása, valamint a klónozás tilalma.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény

A törvény célja a korábban szétszabdalt, töredékes ágazati szabályozás helyett átfogó és részletes antidiszkriminációs szabályokat előírni a jogrendszer egésze számára. A törvény kifejezett célja az Európai Unió joganyagával való minél erősebb összhang megteremtése, ugyanakkor a törvény több ponton túlmutat a létező európai szabályozáson, mivel az összes védett tulajdonság esetén érvényre juttatja a 2000/43/EK irányelvben található, ott csak a faji- vagy etnikai származás esetére előírt szigorú és átfogó szabályokat.

A törvény az általános szabályok mellett külön fejezetben foglalkozik a foglalkoztatás, az oktatás, a szociális biztonság és egészségügy, a lakhatás, az egészségügyi ellátás, valamint az áruk forgalma és szolgáltatások igénybevétele területén tapasztalt hátrányos megkülönböztetéssel. A törvény az állami szervezetek és más közfeladatot ellátó szervezeteket arra kötelezi, hogy minden jogviszonyuk tekintetében megtartsák az egyenlő bánásmód követelményét. A nem állami szereplők számára a törvény csak bizonyos jogviszonyok esetében írja elő a követelmény megtartását, így a foglalkoztatási jogviszonyokban, szolgáltatás nyújtása vagy áru forgalmazása esetén, állami támogatás felhasználásával végzett tevékenység esetén, illetve azok számára, akik előre meg nem határozott személyek számára tesznek ajánlatot szerződés kötésére. A törvény megfogalmazza a hátrányos megkülönböztetés eseteit, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt indított eljárások szabályait, az egyenlő bánásmód követelményének az egyes területeken történő érvényesítésére vonatkozó rendelkezéseket, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének rendjét, az egyes támogatásokra vonatkozó rendelkezéseket, valamint az Egyenlő Bánásmód Hatóságra irányadó szabályokat.

Az Egyenlő Bánásmód Hatóság az emberi méltóság garanciális intézménye, az egyenlő bánásmód követelményének megvalósulását ellenőrző autonóm állami jogorvoslati fórum. Valódi pozitív hatások elérésére törekszik a diszkriminációs folyamatokban, azok felismerését, illetve megelőzését a jogalkalmazás mellett szakmai információkkal és kiadványokkal támogatja. Olyan panaszosok ügyében jár el, akiket diszkrimináció, azaz hátrányos megkülönböztetés ér.

A törvény szerint közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt a) neme, b) faji hovatartozása, c) bőrszíne, d) nemzetisége, e) nemzetiséghez való tartozása, f) anyanyelve, g) fogyatékosága, h) egészségi állapota, i) vallási vagy világnézeti meggyőződése, j) politikai vagy más véleménye, k) családi állapota, l) anyasága (terhessége) vagy apasága, m) szexuális irányultsága, n) nemi identitása, o) életkora, p) társadalmi származása, q) vagyoni helyzete, r) foglalkoztatási jogviszonyának vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyának részmunkaidős jellege, illetve határozott időtartama, s) érdekképviselővel való tartozása, t) egyéb helyzete, tulajdonsága vagy jellemzője (a továbbiakban együtt: tulajdonsága) miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben levő személy vagy csoport részesül, részesült vagy részesülne.

A foglalkoztatásra irányuló egyes törvények

Az alábbi törvények tartalmazzák a foglalkoztatás során érvényesülendő egyenlő bánásmód követelményeit:

- a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.),
- a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény,
- a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény.

A fenti törvények szerint a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. E követelmény megsértésének orvoslása nem járhat más munkavállaló jogának megsértésével vagy csorbításával.

A munka egyenlő értékének megállapításánál különösen az elvégzett munka természetét, minőségét, mennyiségét, a munkakörülményeket, a szükséges szakképzettséget, fizikai vagy szellemi erőfeszítést, tapasztalatot, felelősséget, a munkaerő-piaci viszonyokat kell figyelembe venni.

A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény

A törvény az esélyegyenlőség érvényre juttatása érdekében számos eljárási alapelvet rögzít, amelyek közül a legfontosabbak a következők:

- a közigazgatási hatóság a hatáskörének gyakorlásával nem élhet vissza, hatásköre gyakorlása során a szakszerűség, az egyszerűség és az ügyféllel való együttműködés követelményeinek megfelelően köteles eljárni. A hatóság ügyintézője jóhiszeműen, továbbá a jogszabály keretei között az ügyfél jogát és jogos - ideértve gazdasági - érdekét szem előtt tartva jár el,
- a közigazgatási hatóság az eljárásban érintett kiskorú érdekeinek fokozott figyelembevételével jár el,
- a közigazgatási hatóság az ügyfél jogát és jogos érdekét csak a közérdek és az ellenérdekű ügyfél jogának, jogos érdekének védelméhez szükséges mértékben korlátozhatja,
- a közigazgatási hatóság védi az ügyfelek jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogait, ezek korlátait törvény határozza meg,
- az ügyfeleket a hatósági eljárásban megilleti a törvény előtti egyenlőség, ügyeiket indokolatlan megkülönböztetés és részrehajlás nélkül kell elintézni,
- a közigazgatási hatósági eljárásban tilos minden olyan különbségtétel, kizárás vagy korlátozás, amelynek célja vagy következménye a törvény előtti egyenlő bánásmód megsértése, az ügyfél és az eljárás egyéb résztvevője a törvényben biztosított jogának csorbítása,
- az eljárás során az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani,
- a közigazgatási hatóság az eljárás során az érintett ügyre vonatkozó tényeket veszi figyelembe, minden bizonyítékot súlyának megfelelően értékeli, döntését valóságghú tényállásra alapozza.